

วัฒนธรรมไทย

: พระมหาประสิทธิ์ ปิสิทุโธ

อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
มมร.วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑. ความนำ

มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่ง แต่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่น ๆ เพราะมนุษย์มีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากสัตว์ เช่น การรู้จักทำมาหากิน รู้จักสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพทำมาหากิน และสร้างแบบแผนในการดำเนินชีวิต จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมสูงกว่าสัตว์ เจริญกว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในความเป็นชาติ ชาติใดที่ไร้เสียซึ่งวัฒนธรรมอันเป็นของตนเองแล้ว ชาตินั้นจะคงความเป็นชาติอยู่ไม่ได้ ชาติที่ไร้วัฒนธรรม แม้จะเป็นผู้พิชิตในการสงคราม แต่ในที่สุดก็จะเป็นผู้ถูกพิชิตในด้านวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการถูกพิชิตอย่างราบคาบและสิ้นเชิง เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของบุคคล กลุ่มคน หรือชุมชน เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่า คนมีความแตกต่างจากสัตว์ ช่วยให้เราเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เรามองเห็น การแปลความหมายของสิ่งที่เรามองเห็นนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของกลุ่มชน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมเช่น ชาวเกชาขามัวมองเห็นดวงจันทร์ว่ามีหญิงกำลังทอดผ้า ชาวออสเตรเลียเห็นเป็นตาแมวใหญ่กำลังมองหาเหยื่อ ชาวไทยมองเห็นเหมือนรูปกระต่าย เป็นต้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดปัจจัย ๔ เช่น เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่

อาศัย และการรักษาโรค วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดการแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ เช่น ผู้ชายไทยจะไม่ปล่อยให้หน้าตาไหลต่อหน้าสาธารณะชนเมื่อเสียใจ เป็นตัวกำหนดการกระทำบางอย่างในชุมชนว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งการกระทำบางอย่างในสังคมหนึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเหมาะสมแต่ไม่เป็นที่ยอมรับในอีกสังคมหนึ่ง

วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ การสร้างสม การสืบทอด และการถ่ายทอด วัฒนธรรมมีการเกิด การเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลง การเสื่อมสลาย เช่นเดียวกับชีวิตคนและสัตว์ แต่อาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป หรือพัฒนาการนั้น เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ โดยแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรมและหากสังคมมีขนาดใหญ่หรือมีความซับซ้อนมากเพียงใด ความหลากหลายทางวัฒนธรรมมักจะมีมากขึ้น ในแต่ละสังคมอาจมีวัฒนธรรมที่เหมือนหรือต่างกัน สืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านความเชื่อ เชื้อชาติ ศาสนา และถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

๒. ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต คำบาลีว่า “วฒฺ” แปลว่า เจริญงอกงาม และคำว่า “ธรรม” มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ธฺรฺม” หมายถึง ความดี

ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Culture” มีรากศัพท์มาจาก “Cultura” ในภาษาละติน มีความหมายว่าการเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง ซึ่งอธิบายได้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม มีใช้ลักษณะที่อยู่กับที่ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเป็นไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ สิ่งใดอยู่กับที่ สิ่งนั้นไม่ชื่อว่า “วัฒนธรรม” คือ “เจริญ” วัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแก่กาลเวลาอยู่เสมอ ในด้านสังคมศาสตร์ มีความหมายรวมถึง “วิถีชีวิต” (Way of Life) ของมนุษย์ในสังคม และแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกอย่าง รวมทั้งบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและความรู้สึกต่าง ๆ เป็นต้น (พวงผกา คุโรวาท. ๒๕๓๙ : ๓๗, อานนท์ อาภาภิรม. ๒๕๑๙ : ๙๙, จานงค์ ทองประเสริฐ. ๒๕๒๗ : ๒) สามารถแยกเป็นข้อได้ดังต่อไปนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ ตรงที่มีการรู้จักคิด มีการเรียนรู้ จัดระเบียบชีวิตให้เจริญอยู่ดีกินดี มีความสุขสะดวกสบาย รู้จักแก้ไขปัญหา ซึ่งแตกต่างไปจากสัตว์ที่เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยความจำเท่านั้น

๒. วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม เนื่องจากมีการถ่ายทอดการเรียนรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม โดยไม่ขาดช่วงระยะเวลา และมนุษย์ใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมนั่นเอง

๓. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์เกิดในสังคมใดก็จะเรียนรู้และซึมซับใน

วัฒนธรรมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นวัฒนธรรมในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกัน

๔. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มั่นคงที่มนุษย์มีการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ และปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อความเหมาะสม และความอยู่รอดของสังคม เช่น สังคมไทยสมัยก่อนผู้หญิงจะทำงานบ้าน ผู้ชายทำงานนอกบ้าน เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว แต่ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว บทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยจึงเปลี่ยนแปลงไป

๓. ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ชาติมีสภาพและความเป็นอยู่แตกต่างจากสัตว์โลกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมมีระเบียบแบบแผน มีความสงบสุขและมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและจิตใจ วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดและเครื่องกำหนดความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคม และยังสามารถกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติมาก หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดัดมาเหมาะสมแล้ว สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ตรงกันข้ามหากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ล้าหลัง มีแบบของพฤติกรรมที่ไม่ดีมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม สังคมนั้นก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้า ในที่สุดอาจสูญสิ้นความเป็นชาติได้ เพราะถูกรุกรานทางวัฒนธรรม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นกรอบหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคม ทำให้ทุกคนมีประเพณีที่จะปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ทำให้การกระทบ

หรือการขัดแย้งกันลดน้อยลง ความวุ่นวายจะลดลง วัฒนธรรมที่ดี ช่วยให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า เช่น ความมีระเบียบวินัย ความขยัน ประหยัด อุตุนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ความสำคัญของวัฒนธรรมสามารถสรุปได้ (ณรงค์ เลี้ยงประชา. ๒๕๓๙ : ๑๙-๒๐) ดังนี้

๑. วัฒนธรรมช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่างๆ ของมนุษย์ มนุษย์พ้นจากอันตราย สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ เพราะมนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาช่วย

๒. วัฒนธรรมช่วยเหนี่ยวรั้งสมาชิกในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน ย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเป็นพวกเดียวกัน

๓. เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันของชาติ

๔. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข วัฒนธรรมทางบรรทัดฐานช่วยจัดระเบียบความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม

๕. ช่วยให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าชาตินั้นมีวัฒนธรรมที่ดี มีคติในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ยึดมั่นในหลักแห่งเหตุผลในการดำเนินชีวิต ขยัน ประหยัด อุตุน มีระเบียบวินัยที่ดี สังคมนั้นก็จะเจริญรุ่งเรือง

ดังนั้น “วัฒนธรรม” จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์และสังคมพัฒนาขึ้นโดยลำดับอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์ในการปรับปรุง รับผิดชอบต่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เหมาะสมขึ้นมาใช้ ถ้าวัฒนธรรมที่มีคุณค่า

เหมาะสม ก็สามารถช่วยให้สังคมเจริญขึ้นได้มาก เป็นเงาตามตัวและความเหมาะสมของวัฒนธรรมก็คือการก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตในสังคม

๔. วัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

วัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนไทยมีพื้นฐานจากการเป็นสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมที่ผสมผสานคติความเชื่อพื้นเมือง เช่น การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นับถือธรรมชาติ เข้ากับคติความเชื่อทางศาสนา การเป็นสังคมเกษตรของไทยในอดีตคือการทำนาเป็นอาชีพหลัก ใช้แรงงานคนในครอบครัวและแรงงานสัตว์เป็นหลัก พังพาน้ำฝนและน้ำในแม่น้ำลำคลองในการเพาะปลูก และใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ และพึ่งพาตนเอง ทำให้ชาวบ้านเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและพึ่งพากัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นสุข วัฒนธรรมแบบสังคมเกษตรของคนไทยมีลักษณะเด่น คือ เป็นสังคมที่มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือกัน มีการนับญาติกันอย่างสนิทสนม เช่น ใช้คำว่า ปู่ ย่า ลุง ป้า น้า พี่ เรียกผู้สูงอายุที่ไม่รู้จักกัน หรือไม่ใชญาติ มีการยกย่องธรรมชาติและสิ่งที่มีบุญคุณ เช่น การทำขวัญพระแม่โพสพ การลอยกระทง เพื่อขอบคุณและขอขมาพระแม่คงคา การนับถือพระแม่ธรณี การทำขวัญโค-กระบือ มีการร่วมมือกันในสังคม เช่น การขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันทำงาน เมื่อแรงงานภายในครอบครัวไม่เพียงพอ เช่น การลงแขก การขอแรง การเอาแรง เอามือ เอาปากกินหวาน เพื่อช่วยกันทำงาน ในนาปลูกสร้างบ้าน โดยเป็นการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนแรงงานในชุมชน โดยที่ไม่ต้องใช้การ

ว่าจ้างเจ้าของงานมีหน้าที่เพียงดูแลเรื่องอาหาร การกินให้เพียงพอแก่ผู้มาช่วยงาน (วัฒนธรรมกับการดำรงชีวิต. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙. จากเว็บไซต์ <http://www.thaigoodview.com>) จึงสามารถนำวัฒนธรรมการประกอบอาชีพกับ หลักพุทธศาสนาประมวลเข้าด้วยกัน (พระครู กัลป์ญาณสิทธิวัฒน์. ๒๕๔๘ : ๘๒) ดังนี้

๑. ความขยันหมั่นเพียร คือความตั้งใจ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจริงจังจนสำเร็จ ลุล่วงไม่ทอดทิ้ง ไม่เป็นคนจืดจาง ไม่ผัดวัน ประกันพรุ่ง ไม่อ้างเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งว่า เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน คนไทยเรานิยมคำพังเพย ที่ถึงเป็นคติเตือนใจว่า

๑.๑ ตำข้าวสารกรอกหม้อ หมายถึง คนที่ทำงานพอกินไปวัน ๆ หนึ่ง ไม่คิดไว้เผื่อ วันต่อไป

๑.๒ ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม หมายถึง ความเพียรพยายามทำการงานอย่างหนักจนสำเร็จ

๑.๓ เขยิบขี้ไก่ไม่ผ่อ หมายถึง คนที่ทำอะไรไม่จริงจังจืดจาง ทำอะไรก็ไม่สำเร็จ

๒. การประหยัดอดออม หมายถึง เมื่อคน มีความขยันหมั่นเพียรทำงานหาเงินหาทอง มาได้แล้ว ต้องรู้จักประหยัดอดออม ไม่ใช่จ่าย สรุ่ยสร่าย รู้จักยับยั้งจิตใจ จะซื้อสิ่งใดก็คำนึงถึง ประโยชน์ที่จะได้รับว่า คั้นค่ากับเงินที่จะต้อง จ่ายไปหรือไม่ ดังคติโบราณที่ว่า “ไม่ควรซื้อ ก้อย่าไปไฟไรซื้อ ให้เป็นมือเป็นครวทั้งคาวหวาน” เหมือนคนรู้จักทำหาหาเลี้ยงชีพ คนที่จะเรียกได้ว่า รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้และ ใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติ หน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง ก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน

หรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น ที่เรียกว่า **“ทฤษฎีมิกัตถสังวัตตนิกรรม” ๔ ประการ** (พระธรรมปิฎก. ๒๕๔๗ : ๓๘) ดังนี้

๒.๑ อุภฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติ หน้าที่การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริต ผักผ่อนให้มีความขำขันขำนาญ

๒.๒ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษา โภคทรัพย์ และผลงานที่ตนทำได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ด้วยกำลังของตน ไม่ให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมเสีย

๒.๓ กัลยาณมิตตา คบหาคนดี เป็นมิตร คือรู้จักเสวนาคบหาคนดีไม่คบไม่เอาอย่าง ผู้ที่ชักจูงในทางเสื่อมเสีย เลิกเสวนาศึกษา เยี่ยงอย่าท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถ นำเราพ้นบ่ถ้อ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่ อาชีพการงานของตนได้ดี

๒.๔ สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือรู้จักกำหนดรายได้ และรายจ่ายเป็นอยู่พอดี สมรายได้ ไม่ให้ผิดเคียงหรือฟุ่มเฟือย ได้รายได้ เหนือรายจ่าย

๓. เสียสละ การอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เป็นชุมชน จำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุข ซึ่งกันและกัน ภายในสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ การเสียสละ จำเป็นต้องปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์ หรือ เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสาน หมู่ชนในสังคมให้มีความสามัคคี ที่เรียกว่า **“สังคหะวัตถุ ๔”** ดังนี้

๓.๑ ทาน การให้ปัน คือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัย ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้

ความเข้าใจและศิลปะวิทยาการใหม่ ๆ ในปัจจุบัน ในการให้นั้น ผู้ให้เรียกว่า “ทายาท” ผู้รับเรียกว่า “ปฐิคาท” ผู้ให้ทานอย่าไปคิดว่า ผู้รับเป็น ขอบทานหรือคนต่ำต้อย ให้แล้วอย่าล้าเลิกละบุญคุณ เพราะลักษณะที่เป็นอุดมการณ์ของการให้คือ จาคะ แปลว่าเสียสละ เป็นไปเพื่อการลดกิเลส คือโอภะของเราเองจะทำให้เรามีพลัง

๓.๒ ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูง ในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓.๓ อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือนด้วยแรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือ กิจกรรมต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์รวมทั้ง ช่วยแก้ปัญหา และช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้าน จริยธรรม

๓.๔ สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคน ทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอทั้งสุข และทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์ สุขร่วมกัน

๔. ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ได้ไม่ใจแคบ ไม่เอาเปรียบ ไม่ฉ้อโกง ไม่ใช้เล่ห์เหลี่ยม กับผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง ยิ่งกับผู้น้อย ผู้ด้อยโอกาสผู้ยากจนกว่าตนด้วยแล้วไม่ควรทำ อย่างยิ่ง ควรประกอบอาชีพแต่เฉพาะในทาง สุจริต งดเว้นการทุจริต ผิดศีลธรรมทุกชนิด ต้องรักษาคำพูดของตนให้มีคุณค่าน่าเชื่อถือเสมอ

ดังคำโบราณว่า ปากเป็นเอก พุทติเป็นศรีแก่ตัว พุดชั่วทำตัวให้มัวหมอง” ดังพระราโชวาทใน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (กระทรวง วัฒนธรรม. ๒๕๔๙ : ๑) ว่า ...คนดี “เราจะ ทำอะไรก็พยายามที่จะทำในทางซื่อสัตย์สุจริต เพราะว่า ถ้าคนเรา คนหนึ่งทำโดยความซื่อสัตย์ สุจริต และคนอื่นๆ ทำด้วย ก็เลยเป็นประโยชน์ ส่วนรวม นั่นก็เป็นความเจริญของประเทศ...”

๕. มีความกตัญญู (ประพันธ์ กุลวินิจัย. ๒๕๔๒ : ๑๔) คือ รู้อุปการคุณที่บุคคลอื่นทำ แก่ตน เช่น บิดามารดา ครู อาจารย์ และคนอื่น ๆ ที่สุดแม้สิ่งไม่มีชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัยถิ่นกำเนิด สถานศึกษา หรือแม้กระทั่งสัตว์ที่ช่วยประกอบ การงาน เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย ที่ใช้แทน เครื่องจักรกล เป็นต้น ผู้ทำอุปการก่อน เรียกว่า “บุพการี” คนผู้รู้อุปการะที่คนอื่นทำแก่ตนแล้ว ทำตอบแทน เรียกว่า “กตัญญูทดเวท” เช่น ลูก ๆ ต้องรู้จักกตัญญูทดเวทที่ต่อมารดาบิดา เมื่อมีโอกาส ต้องหาทางตอบแทนอย่างเหมาะสมกับฐานะ ของตน การกตัญญูรู้คุณคนนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งในยุคอดีต และปัจจุบัน

๖. มีใจกว้าง คนผู้เป็นส่วนร่วมที่ดีของ หมู่ชน ซึ่งจะช่วยให้หมู่คณะอยู่ร่วมกันด้วยดี มีธรรม ไม่ถือเอาความเห็นของตนเป็นใหญ่ ถ้าความคิดเห็นของคนอื่นดีมีเหตุผลก็ควร มีใจกว้างรับฟัง พร้อมทั้งจะรับผิดชอบในหมู่คณะ ด้วยการประพฤติธรรมสำหรับสร้างที่พึ่งแก่ ตนเอง เรียกว่า “นาถรณธรรม ๑๐ ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์. ๒๕๔๘ : ๓๕-๓๖) ดังนี้

๖.๑ ศีล ประพฤติดีมีวินัย คือ ดำเนิน ชีวิตโดยสุจริตทั้งทางกาย ทางวาจา มีวินัย และประกอบสัมมาชีพ

๖.๒ พาหุสัจจะ ได้ศึกษาศดับมาก คือศึกษาเล่าเรียนสดับรับฟังมากอันเป็นสายวิชาของตนอย่างซ้ำของ มีความเข้าใจกว้างขวางลึกซึ้ง รู้ชัดเจนและเข้าใจลึกซึ้ง

๖.๓ กัลยาณมิตร รู้จักคบคนดี คือมีกัลยาณมิตร รู้จักเลือกเสวนา เข้าหาที่ปรึกษา หรือผู้แนะนำสั่งสอนที่ดี เลือกสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ และถ้อยเยี่ยงอย่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ซึ่งจะทำให้ชีวิตเจริญงอกงาม

๖.๔ โสวัสสตา เป็นคนที่พูดกันง่าย คือไม่ต้องรี้นกระด้าง รู้จักรับฟังเหตุผลและข้อเท็จจริง พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงตน

๖.๕ กิงกรณียสุ ทักขตา ขวนขวาย กิจของหมู่คณะ คือเอาใจใส่ช่วยเหลือธุระและกิจการของหมู่คณะ ญาติ เพื่อนพ้อง และของชุมชน รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองหาวิธีดำเนินการที่เหมาะสม ทำได้ จัดได้ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

๖.๖ อัมมกามตา เป็นผู้ใคร่ธรรม คือรักธรรม ชอบศึกษา ค้นคว้า สอบถาม หาความรู้ หาความจริง รู้จักพูด รู้จักรับฟัง สร้างความรู้สึกละสันนิทสนมสบายใจ ขวนให้ผู้อื่นอยากเข้ามาปรึกษาและร่วมสนทนา

๖.๗ วิริยารัมภะ มีความเพียรขยัน คือขยันหมั่นเพียร พยายามหลีกเลี่ยงความชั่ว ประกอบความดี บากบั่น ก้าวหน้า ไม่ย่อท้อ ไม่ละเลยทอดทิ้งธุระหน้าที่

๖.๘ สันตุฏฐี มีสันโดษ รู้พอดี คือยินดี พึงพอใจแต่ในลาภ ผลงานและผลสำเร็จต่าง ๆ ที่ตนสร้างหรือแสวงหามาได้ด้วยเรี่ยวแรงความเพียรพยายามของตนเอง โดยทางชอบธรรม และไม่มัวเมาเห็นแก่ความสุขทางวัตถุ

๖.๙ สติ มีสติคงมั่น คือรู้จักกำหนด

จดจำ ระลึกการที่ทำ คำที่พูด กิจที่ทำแล้ว และจะต้องทำต่อไปได้ จะทำอะไรก็รอบคอบ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่พลั้งเผลอ ไม่เลินเล่อ ไม่เลื่อนลอย ไม่ประมาท ไม่ยอมถลำลงไป ในทางผิดพลาด มาปล่อยปละละเลยทั้งโอกาสสำหรับความดีงาม

๖.๑๐ ปัญญา มีปัญญาเหนืออารมณ์ คือมีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล รู้ดี รู้ชั่ว คุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ มองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้จักพิจารณาวินิจฉัยด้วยใจเป็นอิสระ

๗. เพื่อให้ประเทศอยู่อย่างมั่นคง คนในประเทศจะต้องมีหลักแห่งความดี ๑๐ ประการ (สมชัย ใจดี. ๒๕๓๕ : ๓๑-๓๒) ดังนี้

๗.๑ มีความสำนึกในชาติ เกียรติวินัย กล้าหาญ คือมีความรักชาติ มีความรักเกียรติ ไม่ทำอะไรเป็นการเสื่อมเสียชาติ มีวินัย คือมีระเบียบในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความกล้าหาญที่จะรับใช้บ้านเมือง

๗.๒ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ได้ ไม่ฉ้อโกง พอใจในสิ่งที่ตนมี

๗.๓ มีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีอุปการคุณแก่ตน หาทางตอบแทนท่านเท่าที่ทำได้

๗.๔ มีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร และอดทน เข้มแข็งต่อการทำความดี หมั่นเพียรในการทำงาน และอดทนต่อความยากลำบาก

๗.๕ รู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่ รับผิดชอบต่อภาระที่ตนได้รับมอบหมายและทำตามหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด เช่น นักเรียน ผิดชอบเรื่องความสะอาดในห้องเรียน หน้าที่ของนักเรียนคือหมั่นขยันเช็ดถู เก็บเศษกระดาษ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เรียบร้อย ลบกระดานให้สะอาด ก่อนครูอาจารย์เข้าห้องสอนตามปกติ

๗.๖ มีความสุภาพอ่อนโยน และ
มีมารยาทอันดีงาม ความสุภาพอ่อนโยนจะเป็น
ที่รักใคร่ของคนอื่น การมีมารยาท รู้จักกาลเทศะ
แสดงถึงคุณธรรมที่ดีของบุคคลนั้น

๗.๗ มีใจกว้าง รู้จักรับฟังความคิดเห็น
ของคนอื่น ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนมีสิทธิ
ที่จะแสดงความเห็นได้ หากความคิดของใครดี
มีเหตุผล เราก็ควรเป็นคนมีใจกว้าง ยอมรับฟัง
สิ่งที่แตกต่างไปจากเราเพื่อเราจะได้ไม่เข้าข้าง
ตนเองจนเกินไปนัก

๗.๘ มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่ เสียสละ เป็นการแสดงไมตรีจิตต่อผู้อื่น
ไม่ว่าจะเป็นญาติมิตรหรือผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว
รู้จักเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อผู้อื่นบ้าง

๗.๙ มีระเบียบวินัยในการทำงาน
และทำงานตามขั้นตอนและลำดับแนวความคิด
อยู่ในขอบเขต ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง จนเป็น
ผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม

๗.๑๐ มีความสามัคคี รู้แพ้รู้ชนะ
ความสามัคคีเป็นพลังแห่งความสำเร็จ คนเดียว
เข็นรถไม่เข็นถ่วงเพราะมีกำลังน้อย แต่คน
หลายคนเข็นรถ รถจะเคลื่อนที่ไปได้ เพราะมี
กำลังมาก คนจึงเป็นพลังที่สำคัญ ถ้ารู้จักช่วยกัน
สามัคคีกัน เป็นน้ำหนึ่งเดียวกัน

หลักการทำความดี ๑๐ ประการ จะทำให้
บุคคลผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จในหน้าที่
การงาน และดำเนินชีวิตที่ดีงามตลอดไป การจะ
เจริญก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ นั้น จะต้องประกอบ
ด้วยธรรม ๗ ประการ (พระธรรมกิตติวงศ์.
ธรรมสารทิปนี. (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง,
๒๕๔๔ หน้า ๑๓๑-๑๓๒) ดังนี้

๑. ต้องมีความขยันหมั่นเพียร คือต้องเป็น
คนขยัน มีความรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ที่ตน

จะต้องทำ

๒. ต้องมีสติ คือรักษาสติ ระวังตัวอยู่
ตลอดเวลา ควบคุมสติอารมณ์ได้

๓. ต้องมีการงานสะอาด คืองานที่ทำ
ต้องเป็นงานที่สุจริต ไม่ก่อทุกข์ก่อโทษให้ใคร

๔. ต้องคิดให้รอบคอบก่อนทำงาน คือ
ต้องเป็นคนรอบคอบถี่ถ้วน พิจารณาก่อน
ทำกิจเสมอ ๆ

๕. ต้องสำรวมระวัง คือมีศีล มีกิริยา
มารยาทดี สงบเสงี่ยมเรียบร้อย

๖. ต้องเป็นอยู่โดยธรรม คือเป็นคนมั่นคง
อยู่ในศีลธรรม ยึดธรรมเป็นหลักในการดำเนิน
ชีวิต

๗. ต้องไม่ประมาท คือไม่มัวเมา ไม่
ปล่อยวางสติ ไม่ทำงานให้เกิดความผิดพลาด
เสียหาย

๕. การส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมย่อมล้ำสมัยได้ ไม่อาจสนอง
ความต้องการหรือช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมได้
บางครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นด้วย นอกจากนั้น
เมื่อสังคมเปลี่ยนไป เช่น มีประชากรเพิ่มมากขึ้น
อาจจำเป็นต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับกาลสมัย
ถ้าวัฒนธรรมนั้น ๆ ยังดีอยู่ก็ควรคงไว้ หรือ
ถ้าจะมีข้อไม่ดีอยู่บ้างก็ควรปรับปรุง ควรต่อยอด
ของความเจริญและไม่ควรจะนำเอาวัฒนธรรม
ต่างชาติเข้ามาแทนทั้งหมด และวัฒนธรรม
ต่างชาติที่นำเข้ามาใช้ ควรจะได้พิจารณาให้
รอบคอบว่าเหมาะสมหรือไม่ และถ้าจะนำ
เอามาใช้จริงก็ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับ
สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจ
และสังคม ควรศึกษาให้รู้แจ้งเหมือนกับว่าเป็น

วัฒนธรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเอง และในที่สุดก็สร้างขึ้นใช้เอง

การปรับปรุงและการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย เพื่อให้สามารถสนองความต้องการในชีวิตความเป็นอยู่ ควรจะกระทำอย่างกว้างขวาง เพราะจะทำให้ได้ประโยชน์หลายอย่างเช่น

๑. เป็นการสร้างความเจริญให้แก่สังคม เพื่อวัฒนธรรมได้พัฒนาขึ้น ได้วัฒนธรรมที่ดี สังคมก็จะพัฒนาขึ้น

๒. ช่วยรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ของชาติ เช่น สยามเมืองยิ้ม การทักทายปราศรัยกันแบบไทย การไหว้เพื่อแสดงความเคารพ

๓. ช่วยให้วัฒนธรรมมีการสืบทอด ไม่สูญหาย และพัฒนาขึ้นโดยลำดับ

๔. ช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากวัฒนธรรม และช่วยสนองความต้องการของสังคม

๖. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทย

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทย คือ การไม่หยุดการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด ต้องสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา วัฒนธรรมไทยก็เช่นเดียวกัน ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการ การศึกษา ความรู้ ความรู้สึนึกคิด และการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมของตน ซึ่งสังเกตได้จากวัตถุและพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม สังคมและวัฒนธรรมนั้น แม้จะไม่ใช่อะไรสิ่งเดียวกัน แต่ก็มักจะอยู่ควบคู่กันไปเสมอ ไม่มีสังคมมนุษย์ใดไม่ว่าอดีตหรือปัจจุบันหรืออนาคตที่จะอยู่โดยปราศจาก

วัฒนธรรมไทย เพราะวัฒนธรรมคือ “วิถีชีวิตทั้งมวลของสังคมใดสังคมหนึ่ง” ซึ่งได้แก่นแนวทางพฤติกรรมที่คนแต่ละกลุ่มยึดถือปฏิบัติ สืบทอดต่อกันมาด้วยเหตุนี้สังคมและวัฒนธรรมจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะโดยคำจำกัดความแล้ว มนุษย์ก็คือ “สัตว์ที่มีวัฒนธรรม” (culture animal) เพราะถ้าไม่มีวัฒนธรรมแล้ว มนุษย์ก็ไม่ต่างอะไรกับสัตว์สาเหตุหลัก (ณรงค์ เสียงประชา. ๒๕๓๙ : ๑๐-๑๒) จำแนกได้ดังนี้

๑. การทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อปรุงแต่งวัฒนธรรมสังคมของตนให้เจริญงอกงามขึ้น มีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ ๆ มีการปรับปรุงดัดแปลงวัฒนธรรมเดิมให้เหมาะสมสังคมปัจจุบัน

๒. การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ได้แก่ สภาพดินฟ้าอากาศ เช่น ความเสื่อมโทรมของดิน น้ำท่วม พายุ ความแห้งแล้ง และความหนาวเย็น การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติกระตุ้นให้มนุษย์ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เช่น ผลิตปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตของดิน ผลิตเครื่องปรับอากาศ เพื่อขจัดความอบอ้าวของอากาศ ทำให้วิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป

๓. การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของมนุษย์ โดยที่มนุษย์มีแนวโน้มปัญหาที่สูงสุด ความคิดของมนุษย์จึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง จึงมีคำกล่าวที่ “มนุษย์เป็นทาสของความนึกคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลา” และความนึกคิดนี้ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของมนุษย์ ฉะนั้น มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนที่เพิ่มขึ้นโดยลำดับ เช่น คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมา อันเป็นผลให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป

๔. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคม สังคมมนุษย์ย่อมไม่อยู่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา เช่น จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้การแข่งขันกันสูงขึ้น ตลอดจนการขัดแย้งระหว่างชนชั้น (class conflict) เพิ่มมากขึ้น อันเป็นปัญหามนุษย์ จึงต้องหาวิธีการและสร้างระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอันยุ่งยากดังกล่าว

๕. การแลกเปลี่ยนหิบบัณฑิตวัฒนธรรมมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน การคมนาคมติดต่อถึงกันเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนหิบบัณฑิตวัฒนธรรมจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง

๗. ปัญหาวัฒนธรรมกับวัยรุ่น

จากสังคมไทยในปัจจุบัน สิ่งที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน คงเป็นเรื่องใกล้ตัวที่จะปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งได้แก่เรื่องวัฒนธรรมของไทยกับเยาวชนของไทย ในอดีตวัฒนธรรมของไทยเป็นวัฒนธรรมที่งดงาม นายสุชาติ ไซยะโน นายกสมาคมเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ในฐานะประธานที่ปรึกษาสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวไว้ว่า “...เด็กไทยวันนี้มีความเบี่ยงเบนมาก โดยสิ่งที่เห็นได้ชัดเด่นที่สุด คือเรื่องการแต่งกายที่ขัดกับวัฒนธรรมไทยตรงที่ใส่สายเดี่ยว เอวลอย แต่มีการแพร่หลายในสังคมอย่างมาก เพราะได้รับอิทธิพลจากตะวันตกโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ ขณะเดียวกันเยาวชนไทยก็ให้ความสนใจเรื่องประเพณีของไทย โดยเฉพาะประเพณีและกิจกรรมทางศาสนาน้อยมาก รวมถึงดนตรีไทยและการแสดงแบบไทย ๆ ที่เด็กไทยไม่ค่อยสนใจ ในตรงกันข้ามกับดนตรีต่างประเทศที่เผยแพร่

เข้ามาจนลบล้างสิ่งที่เป็นของไทยไป...”

นายปรีชา กันธิยะ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังนี้ ๑) เยาวชนขาดความหวงแหนและความภูมิใจในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ๒) ทูตทางวัฒนธรรมไม่ได้จัดการบริหารเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ๓) นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจประวัติความเป็นมาและคุณค่าอย่างแท้จริง ๔) ขาดการนำทุนทางวัฒนธรรมมาบริหารกับความต้องการของตลาด ๕) ศิลปะของไทยบางส่วนไม่ได้รับการพัฒนา ๖) เยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติทางวัฒนธรรม และ ๗) ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเชิงวัฒนธรรม

สรุปว่า เด็กรุ่นใหม่รู้ว่าของเก่ามีคุณค่า แต่มันไม่น่าสนใจ ในฐานะคนทำงานวัฒนธรรม และอยู่ในแวดวงวัฒนธรรม เราอาจจะต้องมองหาแนวทางที่จะทำให้ช่องว่างทางความคิดแบบนี้ลดลงปัจจุบันอาจจะไม่ได้มองเรื่องข้อมูลทางวัฒนธรรมหรือการสืบทอดทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว แต่มีคำใหม่ ๆ ที่ผุดขึ้นมาให้ได้ยินอยู่เสมอๆ เช่น คำว่า “ทุนวัฒนธรรม” หรือ “สินค้าทางวัฒนธรรม” และ “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ฯลฯ วัฒนธรรมมีความหลากหลาย และมีองค์ความรู้มากมายที่อยู่ในงานวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนามาเป็นทุนวัฒนธรรมได้ ซึ่งในแง่ของการจัดการนั้นทุนวัฒนธรรมอาจ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

ประเภทแรก คือ ทุนที่เป็นวัตถุ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ งานหัตถกรรม ดังจะเห็นอยู่ทั่วไป ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่แล้ว เช่น โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ที่มีคุณค่าระดับชาติ ก็อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร แต่ขณะเดียวกันก็มีโบราณวัตถุอีก

มากมายที่อยู่ในความครอบครองของวัด ชุมชน โรงเรียน สถาบันการศึกษา สิ่งเหล่านี้เป็นทุนทาง วัตถุที่สามารถนำมาใช้พัฒนาเป็นสินค้าทาง วัฒนธรรมได้

ประเภทที่สอง คือ ทุนภูมิปัญญา ซึ่งเป็น องค์ความรู้ที่ซ่อนอยู่ในวัตถุ หรือ เทคโนโลยี ด้านต่างๆมากมาย ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และ ถ่ายทอดระหว่างกัน ซึ่งบางครั้งเรานึกไม่ออกว่า มันเป็นทุนจริง ๆ จนกระทั่งมีคนเอาภูมิปัญญา ของเราไปใช้ประโยชน์ เช่น กรณีที่ญี่ปุ่นไปจด ลิขสิทธิ์ถาขี้ดัดตน ซึ่งเป็นทุนภูมิปัญญาของเรา ที่ญี่ปุ่นนำไปอ้างสิทธิ์ว่าเป็นทุนวัฒนธรรมของเขา เกิดเป็นปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ตามมา เมื่อก่อน อาจมองว่าวัฒนธรรมเป็นอะไรที่ไม่มีใคร เป็นเจ้าของ มันเป็นเรื่องร่วมกันใครจะเอาไป ศึกษาเผยแพร่ก็ไม่มีปัญหา แต่พอนำวัฒนธรรม มาใช้เป็นสินค้า จึงเริ่มมีการมองว่าต้องมีลิขสิทธิ์ แสดงความเป็นเจ้าของ เพื่อป้องกันการแสวงหา กำไรที่ไม่มีการคืนผลประโยชน์ให้เจ้าของที่แท้จริง การเก็บข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีหลักฐาน ยืนยันว่าเป็นมรดกที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม ไทย จึงจะสามารถเรียกร้องสิทธิ์คืนมาได้

“ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของไทย คือ เอกลักษณ์ของชาติไทย และที่คนไทย เรามีความมั่นคงอยู่ได้ทุกวันนี้ ก็เพราะเรามี เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่เป็นวิถีชีวิตของเรา แต่เวลานี้เยาวชนไทยกลับไม่สนใจแล้ว ซึ่งถ้ายังเป็นอย่างนี้ต่อไป วัฒนธรรมไทยก็อาจจะสูญ ไปได้ เพราะวัฒนธรรมจะต้องมีการสืบสาน ซึ่งผู้ที่จะสืบสานวัฒนธรรมไทยได้ดีก็คือเยาวชน แต่ถ้าเยาวชนหรือนักเรียนไม่ยอมรับ และไม่ยอม สืบสานวัฒนธรรมเราก็จะค่อย ๆ สูญไป และเมื่อใด ก็ตามที่วัฒนธรรมของไทยสูญไป เราก็จะสูญชาติ

เมื่อนั้น เหมือนกับที่ผู้นำของบางประเทศกล้า ออกมาประกาศว่า ประเทศของเขาล่มสลายแล้ว เพราะไม่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง”

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. พระราโชวาทในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. เรียนรู้ คำสอน แม่ฟ้าหลวง. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๔๔.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. ศ.พิเศษ, วัฒนธรรมไทย ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, ๒๕๒๗.
- ณรงค์ เส็งประชา, รศ. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : โดเดียนส์โตร, ๒๕๓๔.
- ณรงค์ เส็งประชา. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : พิกัดอักษร, ๒๕๓๔.
- ประพันธ์ กุลวินิจฉัย. ผศ. วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- พระครูกลัปปาณสิทธิวัฒน์ (สมาน กลยาณธมโม) ผศ. วัฒนธรรมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พระธรรมกิตติวงศ์. ธรรมสารทิปนี. กรุงเทพฯ มหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๔.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต) ธรรมานุชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมจำกัด. ๒๕๔๗.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). วิสัยธรรม เพื่อเบิกวิสัยทัศน์. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์สหาย, ๒๕๔๘.
- พวงผกา คูโรวาท. ศิลปวัฒนธรรมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๓๙.

สมชัย ใจดี. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย.

กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช :
๒๕๓๕.

อานนท์ อาภาภิรม. สังคมวัฒนธรรมและ
ประเพณีไทย. กรุงเทพมหานคร : แพร่
พิทยา, ๒๕๑๙.

วัฒนธรรมกับการดำรงชีวิต. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙. จากเว็บไซต์ <http://www.thaigoodview.com>.

วัฒนธรรมไทย. (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙). จากเว็บไซต์ <https://suphaphan๒๕๓๕.wordpress.com>.

สุชาติ ไชยมะโน. (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒
กันยายน ๒๕๕๙). จากเว็บไซต์ [https://
mamiwinfitz.wordpress.com](https://mamiwinfitz.wordpress.com).

ปรีชา กันธิยะ. (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙). จากเว็บไซต์ <http://www.thairath.co.th/content/๓๘๘๗๘๒>.

